

onaj ko samo dotiče vazduh, ne otputuje nikud

herta miler

Tvoj vrat je beo. Suviješe dug, suviše krut za jedno živo biće. Tvoje krilo je belo.

Toliki prostor i jedan brz pokret u njemu. Koji te zamalo ubio.

Kljun ti je bleđ. Sa crnim pervazom oko očiju. Takav je i noću, kad se mesec kupa, progutan u pesku.

Onaj ko samo dotiče vazduh, ne otputuje nikud.

Ribe male kao oči mornara. Kad struja menja pravac. Kad se zabranjeni ljudi ljuljuškaju u lakim čamcima. Zakrljuju svetlo. I bacaju mreže.

Vidiš brodove s orošenom ogradom kako izvlače iz vode izgubljene okove.

Flota prekookeanskih brodova i trobojka. Partijske sednice na palubi. Glasovi, drugačiji od vode. Jednogodišnji planovi na rumunskom. Mrtve ribe. Zgasla ljubav prema otadžbini, kad galebovi kriče.

Katkad su mu misli blede kao tvoje krilo. Moram postati nepodnošljiva i jaka.

Pomalo kao riba. Pomalo pesak. Pomalo odeća koju imam na sebi. Oko vrata sam pomalo i ja sama, hladni labud koji leti.

A na obali raste jorgovan. Čas ljubičast, čas žut. I uvek slama. Pucketa dok klizi po petelj-kama.

Kad to krilo ne bi bilo tvoje. Kad taj kljun ne bi bio tvoj. Crni pervaz. Kad ne bi bilo te granice do koje pogled dopire, možda bih mogla da ne vidim orošenu ogradu i mrtvu ribu.

Možda bih mogla da nosim izgubljene okove koji se vuku po zemlji.

Neki su prijatelji još mladi. I oni će ostariti, kao i prijatelji koji su još mladi a već mrtvi.

Kad tvoj vrat ne bi bio tako krut. On raste kad gledam grobove. Belo kamenje. Hladni labud.

UDOVICA

Zato što je svežanj ključeva visio o njenoj ruci dok je zaključavala vrata. Zato što su ključevi, dok ih je okretala u bravi, dotakli njen venčani prsten. Zato što joj je kosa retka kao mreža za kosu.

Četvorougao dvorišta se svakog dana širi. Tu raste šiprag. Obruč od zove. Trava kojoj ne znam ime.

Tuda već godinama prolazi njeno lice. Odvajkada. Njeno lice prolazi kroz granje. Njeno lice ulazi u šiprag.

Leti joj treba najviše vremena da izađe iz šipraga. Zato što je lišće gusto.

Zato što su senke listova veće od njih samih, veće od žbunja, ponekad pomislim da je ključeve mogla da stavi u lišće. Da ih stavi u senku i zaključa je.

Stojim iza vrata, iza prozora. Vidim je. A ona mene ne vidi.

Kad dolazi iz grada, dole u dvorištu, izgleda tako mala. Reklo bi se da joj je kosa gusta. Daljina je varljiva na podnevnom svetlu. Kad mi pogled padne na njenu kosu i kožu glave, znam da je udovica.

Idući kroz šipražje, nosi novine. Časopise. I mleko. Cveće, jednom nedeljno. Umotano u papir.

Kada sam kasno uveče posle predstave krenula kući, brzo sam prolazila pored uglova kuća. U sali je bilo toplo od ljudi. Na platnu više nije bilo nikoga. Ruševine i trava. Gestapo i predeo. Duvaao je hladan vetar. A film se još uvek prikazivao na asfaltu.

Prolazim pored šipražja. Obruč od zove. Svežanj ključeva već mi je bio u ruci.

Onda sam je srela. U prigušenom svetlu, na stepeništu. Išla je nogu pred nogu. Kao da hoda na lestevama.

Kosa joj je bila proredena. Na škrtom svetlu više se videla koža. Nikada nisam videla toliko kože. Nije mi se javila. Nešto je promrmljala nalik na »Noć«.

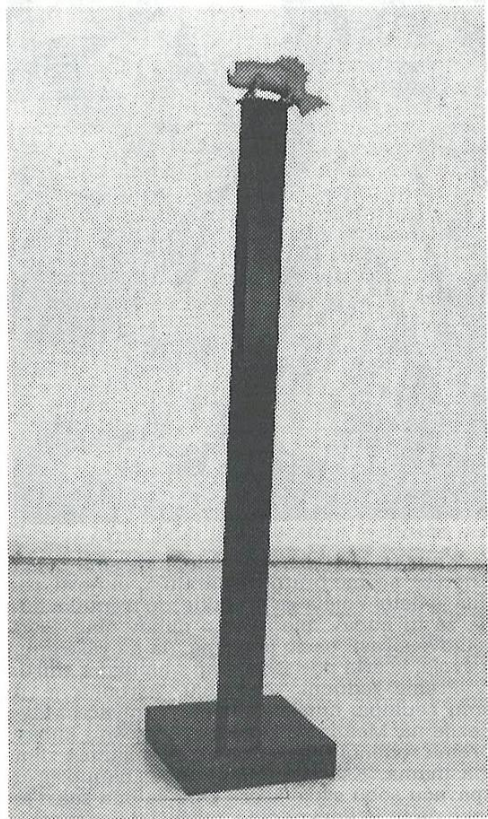
Prijateljstvo me je kao vrela igla ubolo u čelo. Htela sam nešto da kažem. Uto mi je čelo ponovo postalo bezizražajno. Usta su mi se već bila ukočila. Uto je ona otišla. Osetio se samo dah njene starosti. Bilo mi je zima.

Zaboravila sam. Mislim da je izbegavam. Ili ona mene. Ko zna.

Njene godine možda više nisu život. Ali jesu vreme.

Znam da hoću da je pitam, ali to pitanje je samo senka. Veća od lišća. Veća od šipražja.

Udovica, ali čija, to hoću da je pitam. Udovica rata. Udovica ovog grada. Šta je ona radila u tim godinama između dva paradna marša. Zov i svežanj ključeva. Koža glave i kosa.

dušan petrović

ČOVEK KOJI NIJE JEO

Žalosne vrbe vise. Otkrivaju i prekrivaju zemlju. Hoće samo da nam pokažu gde ćemo biti pokopani.

Uljane boje. I sunce u kamenu. Gvožđe ukrašeno. I golo. Stolovi i stolice u bašti restorana.

Cvetovi šljive su se zabeleli i preko noći ispuveli iz drveta. Slabašni i beli. Sa žutim prahom u srcu.

Šta li će pomisliti vetar i larve ako drvo ne procveta. Gusenice su oko grane sebi isprele rukavice.

HERTA MILER, nemačka spisateljica poreklom iz Rumunije. Živi i radi u Zapadnom Berlinu. Izdala je nekoliko knjiga proze.

Neki čovek nosi kartonski tanjir pun valjušaka prema praznom stolu. Kad podigne ruke, njegovi dlanovi izgledaju uski. Nokti mu se sjaje.

Čovek brzo žvače. Ispod očnih duplji i pod očnjaka, njegove jagodice se opuštaju.

Čovek odsutno posmatra reku. Vidi kako se grana savija ka mestu na kom ćemo biti pokopani. On guta.

Osluškiivanje čini pogled ukočenim.

Mir polako teče. Vetar je brz. Kad leto dode, lišće vrbe će se okupati u vodi.

Na ivici čaše ostaje otisak sunčevih usana. Bela pivska pena. Bela zubna gled. Mirni zubi. Mlado lice.

Čovek sedi ispred praznog tanjira. Sunce liže senku njegove ruke. Rukavice gusenica.

Salo i nokti. Priljubljeno uho.

Žalosne vrbe hoće samo da pokažu kako se glad preobraća u ustima. Udari jezika. Priljubljeno čelo. Među očima zaparloženo nebo. A ono što mi mislimo da je maska, prekriveno je kosom.

NA ŽELJEZNIČKOJ STANICI

Kad vetar uskovitla lišće, onda je leto prošlo. Neproživljeni dani hitro nestaju sa kruškinim lišćem.

Kuće starih ljudi pune su pukotina i žilica. ko dugo živi, ostane bez svog temelja.

Laste u predgradu. Grlo im je suvo, njihove glavice spremaju se na put. U druge zemlje, kad odu iz ove. Na ostrvo.

Hoću li i ja putovati kao divlja ruža. Bodljikava i gola. kad padne mraz, kad lišće bude mlitavo i pocrni od hladnoće. Hoću li ustati iz ovog ponižavajućeg položaja.

Laste su se navikle na crninu. Samo ih belo perje koje nikad neće izrasti boli dok pevaju.

Crveni oblaci nad kruškom. Svetlost je kao puder, ne kao krv. Osećam grčeve u stomaku. Hodam polako. Iskopavam šljunak. Nije to ono što sam izgubila. Ako me zemlja ulovi. Zato što nisam lagala. zato što nisam krala. Zato što nisam ubila, ostala sam stranac. Ne puštajte zemlju iz njenog zelenila.

Zašto mi je prijateljica juče rekla: ti misliš na to.

Treba li da budem kao ulica. Treba li da budem kao pismo. Treba li da budem kao mrtvac. Kao litalica, nikad kod kuće. Treba li sebe da podsećam na ono na šta stalno mislim.

Nosim trulež sa sobom. Nosim i kruškino lišće. Kad se voz zaustavi, u moj kofer ulazi carinik. Svako mesto u koje dođem ubica je.

Moj razum, htedoh juče reći. Nemam ga više.

NA VRHOVIMA PRSTIJU

Kud ja idem, ne vodi nijedan put, i već dugo se nisam ni za korak pomerila.

Idem iza kamenova, iza dana koji me pritiskuje.

I niko ne vidi kako mi se telo trza ispod kože, jer sam obučena.

I moja je senka nekakva odora, moda koja teče iz usta. U letnju prašinu nosi me moja boja, moj oziljak.

Hodam sama, podižući obrve; ja sam bedro, ja sam cipela.

Nada mnom su glave koje me vide, stoje visoko u vazduhu, odsećene. A oblaci su utopljenici, sivi su, gusti.

Iz vazduha izgledam mala; u moju kosu, u moje grlo, sa visina silazi vetar od čadi i svetla.

Celoga dana nešto govorim, kazujem, na nepcu, iza gleda. I zatvaram usta.

I dok hodam, ponekad pogledam iza oblaka, i kao da neka težina obuzima moje prste. Raspadam se.

*S nemačkog:
Vladislava Gordić*